

BAROMETER

GEBASEERD OP DE **ECONOMISCHE BAROMETER**, KWARTAALONDERZOEK ONDER LEDEN VAN
KONINKLIJKE METAALUNIE NAAR DE ECONOMISCHE STAND VAN HET MKB-METAAL

Ingrijpende ontwikkelingen

Van het ene op het andere moment zitten we in een nieuwe uitdagende situatie. We zagen in de eerste weken van het jaar positieve ontwikkelingen met betrekking tot het onderdrukken van de coronapandemie. Helaas is daar een nieuwe ingrijpende ontwikkeling aan toegevoegd: de Oekraïneoorlog. En dat heeft zo zijn gevolgen: de ketens waren al verstoord door de pandemie en die verstoring is alleen maar groter geworden door de recente geopolitieke ontwikkelingen. En nu de pandemie in Europa onder controle lijkt te zijn, schijnt deze met name in China weer op te laaien, waardoor de recente lockdowns in onder andere Shanghai zullen leiden tot nieuwe verstoringen in de toeleverketens.

Hoewel de cijfers van onze barometer iets slechter zijn dan over het 4e kwartaal van 2021 zijn veel ondernemers niet ontevreden over orderpositie in het 1e kwartaal van 2022. De positieve verwachtingen voor het 2e kwartaal van diezelfde ondernemers zijn echter sterk afgenomen. Het aantal ondernemers dat positief is over deze lopende periode is nauwelijks groter dan het aantal ondernemers dat een negatieve verwachting uitspreekt. En dan is er nog het bedrijfsresultaat: dat is duidelijk afgenomen

ten opzichte van het 4e kwartaal van 2021. Positief is wel dat veel ondernemers verwachten dat het bedrijfsresultaat in het 2e kwartaal zal verbeteren. Bijna 90% van de respondenten wordt nu al, of over enkele weken zo verwacht men, geconfronteerd met hogere inkooprijzen.

Kijkend naar de stijgende prijzen, dan valt het op dat veel bedrijven worden geconfronteerd met lange levertijden, of het zelfs helemaal niet beschikbaar zijn van componenten en grondstoffen. Het MKB-metaal staat hierin niet alleen. Dagelijks lees ik in de kranten hoe ook grote industrieën zoals de automobielenindustrie hun productie moeten afschalen of zelfs stilleggen omdat bepaalde componenten niet leverbaar zijn. En dat is toch iets wat mij opvalt. Strategisch inkopen is meer dan alleen kijken naar de goedkoopste prijs, het gaat om leverbetrouwbaarheid, het gaat om kwaliteit en het gaat ook om geografische spreiding. De ontstane problemen kunnen we niet op heel korte termijn oplossen, wel zijn er mogelijkheden om de pijn enigszins te verzachten. De in 2018 ingestelde door de EU ingestelde antidumpingheffing op staal dreigt nu averechts te werken. Daarom ondersteunt Koninklijke

Metaalunie het verzoek van Orgalim, de Europese vertegenwoordiger van de producerende industrie, aan de Europese commissie om deze heffing op te schorten of op zijn minst de quota te verhogen om de concurrentiepositie van de Europese industrie te beperken. En daar kunnen ook Nederlandse mkb-maakbedrijven van profiteren.

**Jos Kleiboer, directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie**

1

**PRIJSEXPLOSIJE NIET DOOR
TE BEREKENEN**

2

**ONZEKERHEID OVER
MIDDELLANGE TERMIJN**

ONZEKERHEID OVER MIDDELLANGE TERMIJN

PRIJSEXPLOSIË GRONDSTOFFEN MAAR TEN DELE DOOR TE BEREKENEN

Begin dit jaar leek de Nederlandse economie na alle coronaperikelen in rustiger vaarwater te komen. Aan dat vooruitzicht kwam abrupt een einde toen Rusland op 24 februari Oekraïne binnenviel. De Oekraïense bevolking is slachtoffer geworden van een humanitaire tragedie. Dat naast dit verschrikkelijke leed er door deze oorlog ook economische consequenties zijn voor de wereldwijde economieën in het algemeen en de Nederlandse in het bijzonder, mag inmiddels helder zijn (zie ook het voorwoord van Fried Kaanen hierover). De Russische inval heeft immers direct gevolgen op de toch al stijgende grondstof- en energieprijzen. En omdat Rusland en Oekraïne belangrijke leveranciers zijn van onder andere nikkel en aluminium, is er onzekerheid in de markt over de levertijden en de beschikbaarheid van deze materialen.

Uiteraard zijn de gevolgen van de Oekraïne-crisis zichtbaar in de uitkomsten van de Koninklijke Metaalunie Economische Barometer van het MKB-metaal. Net als bij het uitbreken van de coronapandemie is de

onzekerheid vooral terug te zien in de verwachtingen voor de komende kwartalen. Over het eerste kwartaal van dit jaar zijn de ondernemers overwegend positief. Zo is de orderportefeuille groot en blijft de zoektocht naar nieuw personeel ongekend groot.

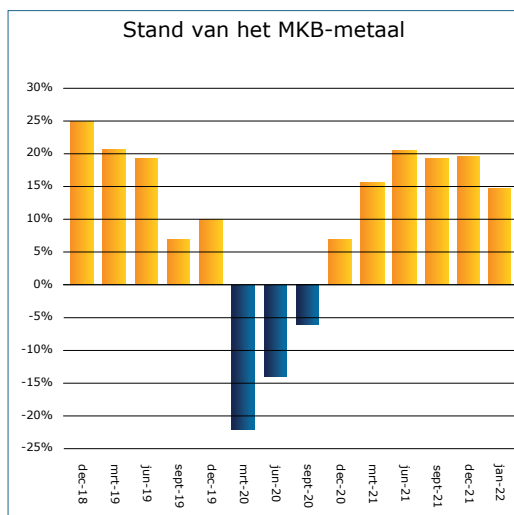
Orderpositie binnenland

Ondanks alle onzekerheid heeft het MKB-metaal een heel redelijk eerste kwartaal achter de rug als het gaat om de binnenlandse orderpositie. Vooral veel bedrijven die toeleveren aan de bouw, als ook de metaalwarenbedrijven, geven aan dat de orderpositie in het eerste kwartaal van dit jaar is toegenomen. Voor het hele MKB-metaal geldt, net als in het vierde

kwartaal van 2021, dat bij 15% van de bedrijven de orderpositie is afgenomen, terwijl deze bij 30% van de bedrijven is toegenomen. De waardering van de binnenlandse orderpositie is ten opzichte van de vorige kwartalen verder afgenomen. Per saldo geeft nu bijna een kwart van de bedrijven aan tevreden te zijn over de orderpositie binnenland. In het vierde kwartaal van 2021 was dit een derde, het derde kwartaal nog de helft van de respondenten. Opvallend is het grote aantal oppervlaktebehandelaars dat ontevreden is over de orderpositie.

De verwachtingen ten aanzien van de binnenlandse orderpositie voor het tweede kwartaal van 2022 zijn gematigd te noemen. Een

kwart van de bedrijven verwacht een toename van de orderpositie binnenland, terwijl 20% verwacht dat deze gaat afnemen. Overigens waren de verwachtingen in het vorige kwartaal ook al veel gematigder dan de drie kwartalen ervoor. De gemiddelde orderportefeuille in weken is in het eerste kwartaal van 2022 toegenomen

met bijna twee weken ten opzichte van het vorige kwartaal en bedraagt nu gemiddeld bijna 13 weken. Dit is afgezet tegen de afgelopen jaren hoog.

Orderpositie buitenland

Van de respondenten geeft de helft aan te exporteren, 8% van de exporterende bedrijven exporteert tot 10% van hun omzet en 42% exporteert meer dan 10% van de omzet. Van de laatste categorie exporteurs is het exportaandeel van de omzet gemiddeld 45%. De meeste exporterende bedrijven zijn actief in de machinebouw en de metaalwarenfabricage. Sinds het begin van de coronapandemie groeit de buitenlandse orderpositie minder hard dan de binnenlandse. In het eerste kwartaal is het voor het eerst dat de buitenlandse orderpositie wat sterker groeide dan de binnenlandse orderpositie. 35% van de exporterende ondernemers geeft aan een grotere orderpositie te hebben dan in het vorige kwartaal, terwijl 15% aangeeft dat deze juist kleiner is. De waardering van de orderpositie buitenland komt overeen met die van het binnenland. 42% van de exporterende ondernemers is tevreden over de orderpositie, terwijl 13% ontevreden

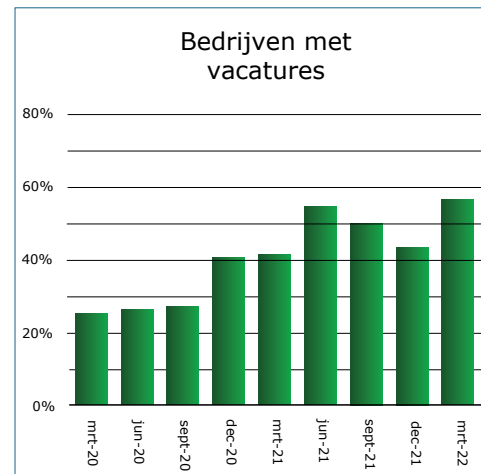
is. Meest tevreden ondernemers zitten onder de machinebouwers. Anders dan in het vorige kwartaal zijn de verwachtingen voor het tweede kwartaal neutraal; net zoveel ondernemers verwachten een toename als een afname van de buitenlandse orderpositie.

Prijzen

Als gevolg van de stijgende materiaalprijzen in 2021, verhoogde de helft van de bedrijven hun verkoopprijzen in de laatste drie kwartalen van 2021. Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne is dit aandeel gestegen tot ruim 80% van de respondenten. Van de toeleveranciers aan de bouw, de onderhoudsbedrijven en de metaalwarenbedrijven verhoogde bijna alle ondernemers hun verkoopprijzen. Maar deze prijsverhoging is voor 42% van de respondenten niet voldoende om de gestegen grondstofprijzen geheel te compenseren. Van de verspanende bedrijven, de machinebouwers en de oppervlaktebehandelaars geeft bijna de helft van de ondernemers aan dat dit de gestegen kosten niet volledig dekt.

Personeel

Bij de respondenten van deze Economische Barometer werken gemiddeld 25 medewerkers, ongeveer 23 medewerkers met een vast contract en ruim 2 met een flexibel contract. Ook in het eerste kwartaal van dit jaar zijn er, net als voorgaande kwartalen, weer net iets meer bedrijven met meer vast personeel in dienst dan er bedrijven zijn waarbij minder mensen in dienst zijn. De sectoren die het hardst groeien zijn de machinebouwers en de metaalwarenbedrijven. Voor het ingeleend

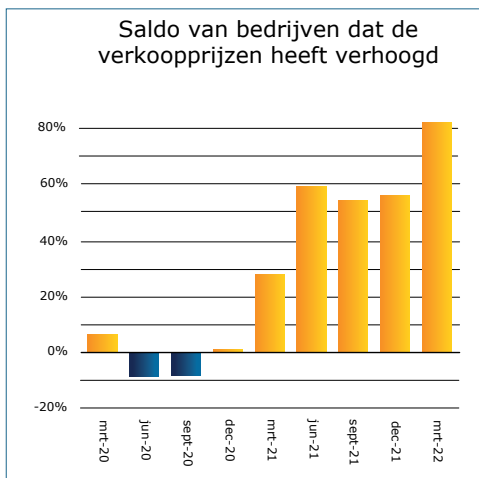

personeel geldt dat het aantal bedrijven met meer flexibel personeel net zo groot is als het aantal bedrijven dat minder flexibel personeel in dienst heeft. Ook hier zijn het de metaalwarenbedrijven met de grootste toename aan flexibel personeel.

Het aandeel bedrijven met vacatures is met 57% erg hoog en ligt weer hoger dan in voorgaande kwartalen. Gemiddeld hebben deze bedrijven 2,8 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten gemiddeld voor 6,5% van het personeelsbestand aan vacatures openstaan. Het is heel lang geleden dat dit percentage zo hoog was. Geen van de sectoren verwacht alle openstaande vacatures het komende halfjaar in te kunnen vullen. De aan de bouw toeleverende bedrijven verwachten de grootste problemen om de vacatures in te vullen.

Winstgevendheid neemt iets af

Het bedrijfsresultaat is ten opzichte van het vorige kwartaal bij relatief veel bedrijven afgenomen (28%), terwijl dit bij maar 17% is toegenomen. De afname van het bedrijfsresultaat

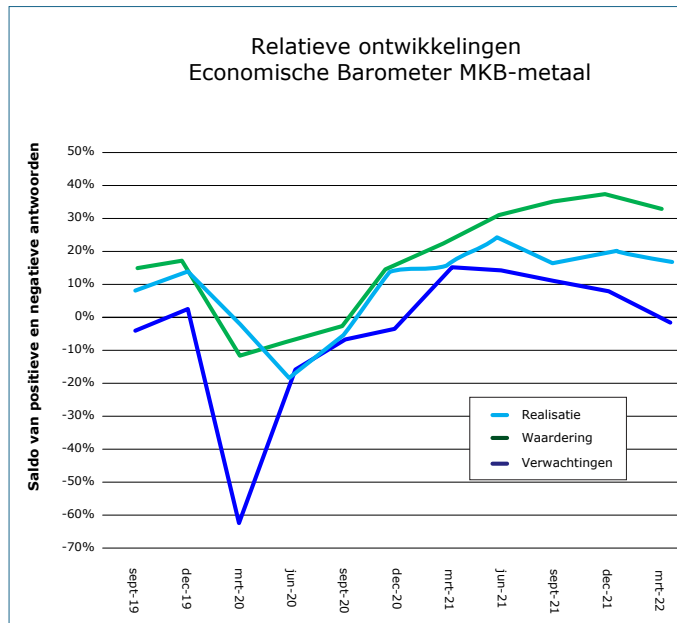

betekent nog niet dat er meer bedrijven verlieslatend zijn.

Net als in het derde kwartaal geeft twee derde deel van de respondenten aan winst te maken. Het aandeel bedrijven dat verlies maakt is net geen 10%. Dit gaat echter niet op voor de aan de bouw toelevende bedrijven. Relatief veel bedrijven maken hier verlies. Mogelijk is de oorzaak hiervoor dat er verkoopprijzen voor langere termijn zijn afgegeven, waarvoor later materiaal

tegen een hogere prijs is ingekocht. De meeste winstgevende bedrijven bevinden zich onder de metaalwarenbedrijven en de oppervlaktebehandelaars.

De waardering van het bedrijfsresultaat is in het eerste kwartaal ten opzichte van het vorige

kwartaal afgenomen. 45% procent van de bedrijven is tevreden met het gerealiseerde bedrijfsresultaat in het eerste kwartaal (was 57%), terwijl 6% aangeeft daar ontevreden over te zijn. Het voor het tweede kwartaal te verwachten bedrijfsresultaat wordt net als in het vorige kwartaal voorzichtig ingeschat.

27% van de bedrijven verwacht een verbetering, terwijl 18% van de respondenten een verslechtering verwacht.

Investeringen in het machinepark

Alle perikelen rondom Oekraïne maken dat de lange termijnverwachting onzekerder wordt. Dit is direct terug te zien in de verwachte investeringen in het machinepark. Het afgelopen jaar klom dit cijfer weer nadat het na het uitbreken van corona ver weg was gezakt. In het eerste kwartaal van 2022 neemt de investeringsbereidheid echter weer af. Een

derde deel van de bedrijven verwacht het komende halfjaar minder te gaan investeren, terwijl maar 16% verwacht juist meer te gaan investeren. Overigens ligt dit cijfer onder de verspaners net andersom, daar verwacht een derde van de bedrijven het komende halfjaar juist meer te gaan investeren.

OEKRAÏNECRISIS

Voor de levering van veel materialen en grondstoffen gold dat de gevolgen van corona langzaam aan het wegebben waren. Uitzondering hierop waren elektronische componenten, maar de meeste producten waren weer redelijk vlot verkrijgbaar. Tot de inval van Rusland in Oekraïne op 24 februari. Dit heeft een schok teweeggebracht in de leveringen en beschikbaarheid van enkele metalen. De belangrijkste gevolgen voor het MKB-metaal zijn hiernaast weergegeven.

